Säteilylakiluonnos

Säteilyturvakeskus

Säteilylakiesitys

- Parantaa säteilyturvallisuutta
  - Kaikkien säteilyaltistustilanteiden huomioiminen
  - Toiminnan harjoittajan vastuu korostuu ja valvonta entistä riskiperäisemmäksi
  - Jätteet ja päästöt
  - Säteilyvaaratilanteet ja vallitsevat altistustilanteet
  - Radon ja muu luonnonsäteily

Kaikkien altistustilanteiden huomioiminen

- Nykyinen laki: koskee ensisijaisesti säteilytoimintaa, esimerkiksi säteilylähteiden käyttöä
- Lakilesitys: kattaa kaikki tilanteet, joissa ihminen voi altistua säteilylle
  - Säteilytoiminta
  - Säteilyvaaratilanteet
  - Vallitsevat altistustilanteet.
- Direktiivi ja siten uusi laki edellyttää:
  - työtekijöiden ja väestön altistuksen rajoituttamista kaikissa tilanteissa, joissa se kohtuudella on mahdollista;
  - toimintoja, joissa työntekijöiden tai väestön altistukseen voidaan vaikuttaa jatkuvalla valvonnalla, tulisi valvoa kuten säteilyn käyttöä.

Toiminnan harjoittajan vastuu sekä riskiperäinen valvonta korostuu

- Toiminnanharjoittajan tehtävä turvallisuusarvio
  - arvioidaan toiminnasta aiheutuva säteilyaltistus;
  - tunnistettaisiin mahdolliset säteilyturvallisuuspoikkeamat;
  - esitettäisiin toimet, joilla säteilyaltistusta rajoitetaan ja tunnistetut säteilyturvallisuuspoikkeamat ehkäistään ja niihin varaudutaan
- Toimintaa koskevat luokitukset
  - Perustuvat säteilyaltistuksen suuruuteen sekä toiminnassa käytettäviin lähteisiin;
  - Suunnataan asetus- ja määräystasolla annettavia yksityiskohtaisempia vaatimuksia sekä STUKin valvontaa toimintoihin, joihin liittyvät suurimmat riskit.

Säteilyturvallisuusasiantuntijan käyttäminen

- Toiminnanharjoittaja käytettävä työntekijän ja väestön säteilysuojelun suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa.
- Asiantuntija mukana turvallisuusarvion tekemisessä.
- Säteilyn lääketieteellisessä käytössä sairaalafyysikko
- Muussa säteilytoiminnassa uusia asiantuntijoita on tarpeen kouluttaa; on erittäin tärkeä asia, että luvanhaltijoiden käyttöön saadaan lisää asiantuntemusta!

- Lisäksi nimettävä avukseen säteilyturvallisuusvastaava, jonka tehtävät ja rooli olisi pääosin samanlainen kuin nykyisin ns. säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavalla johtajalla.

Jätteet

- Kielto laimentaa tarkoituksellisesti säteilytoiminnasta syntyvää radioaktiivista jätettä sen vapauttamiseksi valvonnasta.
- Laki selkeyttää suhdetta jätelakiin
  - säteilytoiminnassa syntyvän jätteen uudelleenkäytön, kierrättämisen, hyödyntämisen ja loppukäsittelyn edellytykset
  - radioaktiivisen jätteen tarkempi määritelmä.
  - on olemassa jätettä, joka ei ole lain tarkoittamaa radioaktiivista jätettä, mutta jonka jätehuollossa säteilyturvallisuus on kuitenkin tarpeen huomioida (jätehuoltoratkaisut perustuvat jätelakiin).
- Toimintaan, jossa toistuvasti käsitellään ns. orpoja lähteitä, olisi oltava turvallisuuslupa.

Päästöt ympäristöön

- Säädetään aiempaa tarkemmin
  - radioaktiivisten aineiden päästöistä ympäristöön, niiden rajoittamisesta, päästörajojen asettamisesta
  - toiminnasta aiheutuvan väestöaltistuksen seurannan järjestämisestä mukaan lukien ns. radioaktiivisuuden perustilaselvityksen tekemisestä ennen toiminnan aloittamista.

Säteilyvaaratilanteet

- Perusteet työntekijöiden ja väestön altistuksen rajoittamiseksi
  - säteilyaltistuksen vertailutasojen asettaminen ja käyttö
  - suojelutoimilla olisi pyrittävä siihen, että väestön, säteilyvaaratyöntekijöiden ja säteilyvaara-avustajien säteilyaltistus olisi vertailutasoja pienempiä..
- Siirtyminen säteilyvaaratilanteesta vallitsevaan altistustilanteeseen.

Vallitsevat altistustilanteet

- Toiminnanharjoittajan, jonka toiminnan seurauksena on syntynyt vallitseva altistustilanne
  - velvollinen huolehtimaan suojelutoimista ja tarvittavasta tilojen ja ympäristön puhdistamisesta radioaktiivisista aineista.
- Valtiolla toissijainen huolehtimisvelvollisuus
  - Säteilyturvakeskus arvioisi tilanteesta aiheutuvan säteilyaltistuksen sekä tarvittavat toimenpiteet
  - Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto laatisi suunnitelman toimenpiteistä ja ohjeiden antamiseksi väestölle ja alueella työskenteleville.
- Sosiaali- ja terveysministeriö laatisi kansallinen toimintasuunnitelman vallitsevien altistustilanteiden tunnistamiseksi.

Luonnonsäteilylle altistava toiminta

- Luonnonsäteilylle altistavaa toimintaa varten asetettaisiin viitearvot siten, että työntekijöiden ja väestön säteilysuojelusta voidaan huolehtia pääosin samoin perustein kuin säteilyn käyttöä.
- Jos säteilyaltistusta ei saada pienennetyksi viitearvoa pienemmäksi niin, toimintaa varten olisi oltava säteilylain mukainen turvallisuuslupa.
- Lupamenettely mahdollistaa esimerkiksi luonnon radioaktiivisia aineita sisältäviä mineraaleja hyödyntävän kaivos- tai rikastustoiminnan nykyistä paremman valvonnan.

Sisäilman radon

- Asuntojen ja työpaikkojen sisäilman radonpitoisuudelle asetettaisiin viitearvo 300 Bq/m^3, joka olisi nykyistä toimenpidearvoa 400 Bq/m^3 pienempi.
- Uusien rakennusten osalta viitearvo olisi lukuarvoltaan sama kuin nykyinen vastaava eli 200 Bq/m^3.
- Lain nojalla STM laatisi direktiivin edellyttämän kansallisen ohjelman siitä kuinka radonista aiheutuvia haittoja hallinnoidaan.
- Siirtymäaikoja
  - 10 vuotta työpaikkojen osalta, joiden radonpitoisuus on jo korjattu pienemmäksi kuin 400 Bq/m^3, mutta ei kuitenkaan pienemmäksi kuin uusi viitearvo 300 Bq/m^3
  - Asunnot: kun asuntoon tehdään seuraava sellainen korjaustoimi, jonka yhteydessä pienentäminen on tarkoituksenmukaista.

Rakennustuotteet

- Koko Euroopan tasolla merkittävä uudistus on säteilysuojeludirektiivin myötä tulevat vaatimukset, joilla rajoitetaan rakennustuotteista aiheutuvaa säteilyaltistusta.
- Suomen kannalta uudistus ei kuitenkaan ole säteilysuojelullisesti kovin merkittävä koska vastaavan sisältöiset vaatimukset ovat olleet Suomessa voimassa jo 1990-luvulta lähtien.
- Kuitenkin rakennustuoteasetuksen vaatimukset rakennustuotteiden merkinnöistä lisää tarvetta tuotteissa olevien luonnon radioaktiivisten aineiden määrien selvittämiseen.